

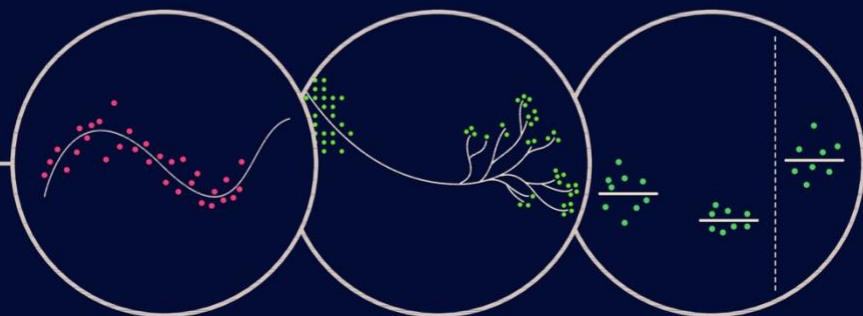
# MORE ENDORSEMENTS OF



# DATA ANALYSIS

FOR BUSINESS,  
ECONOMICS, AND POLICY

Gábor Békés | Gábor Kézdi





Szerkesztette: Horváth Hedvig, Hudomiet Péter, Kreif Noémi és Lindner Attila

London – Los Angeles – York 2021



Egyszer azt mondtad, közös vonás bennünk, hogy mindketten olyanok vagyunk, mint a kutya: ha ráharaptunk a csontra, nem eresztjük. Hát én ráharaptam, és ezt nagyrészt Neked köszönhetem. Ráharaptam a kutatásra, a rácsodálkozásra, a vágyra, hogy kis kérdéseken keresztül próbáljam jobban megérteni a világot. Miattad hittem el, hogy lehet helyem ezen a pályán. Engedtél játszani, komolyan vettél akkor is, amikor még nem igazán tudtam, hogy mit csinálok, és amikor kellett, helyre is tettél.

Mindig emlékezni fogok arra, amikor mondatról-mondatra átírtad velem a tézisem fő fejezetét. Ha egy mondat nélkül érthető a szöveg és átjön az üzenet, akkor arra a mondatra nincs szükség, ezt mondtad. Te olyan mondat vagy az életemben, ami minden további szövegbe is észrevétlenül bekerül. Ott vagy minden regresszióban, amikor OLS-t becsek nemlineáris modellek helyett, amikor nem hiszek el semmilyen eredményt, ha a nyers adatokban nem ugyanazt látom, amikor azon gondolkodom, hogy mi lenne adott kérdésben az elméleti kísérlet, és amikor klaszterezem a sztenderd hibákat.

Azt mondják, el kell tudnod képzelni, amire vágysz, ahhoz, hogy meg tudd valósítani. Nekem úgy tűnik, hogy vannak emberek, akik olyan dolgokat valósítanak meg, amire eszükbe sem jutott, hogy vágyhatnának. Nem tudom, eszedbe jutott-e valaha arra vágyini, hogy olyan tankönyv társszerzője legyél, amihez Angrist és Card ír ajánlást, vagy, hogy több száz diákod életét tereld észrevétlenül más mederbe. Akárhogy is, megcsináltad, és még annyi minden mást is. Én pedig azon leszek, hogy Te is büszke lehess rám.

Köszönöm, hogy tanítottál és a mentorom maradtál!

– Adamecz-Völgyi Anna

Amikor Közgázos háttérrel belecsöppentem a CEU PhD képzésébe, az ökonometriáról szinte azt sem tudtam, mi fán terem. „Igazi” ökonometriát először Tőled tanultam, amit sikerült úgy megszerettetned velem, hogy az ökonometria azóta is a mindennapjaim része. Éltre szóló élmény volt két Econometric Game versenyen is rész venni, köszönhetően az ösztöndíjnak. És sorolhatnám hosszasan, mi mindenért illet köszönet – a PhD témavezetésért, SHARE projektért, job marketért, Lendületért, stb. stb.

Remélem, hogy amikor ökonometriát tanítok, akkor sikerül legalább egy keveset továbbadnom abból az odaadásból, az adatokhoz és módszerekhez való hozzáállásból, amit Tőled tanultam! A könyvetekhez sok sikert kívánok, én biztos olvasója és használója leszek.



– Bíró Anikó



Gábor, rég beszéltünk. Mostanában sokkal könnyebb és nehezebb is, persze.

A KÖNYVET már egy ideje előrendeltem az amazonnál – nagyon várom. Átnézve a tartalmát és az ajánlásokat, fontos forrás lesz a továbbiakhoz. Emlékeztetni fog arra is, amit morzsákban ugyan, de több, mint húsz éve tanulok Tőled. A szárba szökken Adatbank alapjaira MO-kon, a sziszifuszi, alapos munkát, amit KG-ral az adattáron végeztetek és hányszor utána még. A kitartást a PhD-hez egyszer és másszor. Az adatok ismeretének fontosságát, egészen az alapokig. Az őszinte szembenézést azzal, hogy miből főzünk és ennek érthető, kódosítástól mentes elmondását, látványos varázslat helyett. A butaságra is, amivel elpasszoltam fontos óráidat. De a közös tanítási élményekre is, legyen az közeli vagy távoli, CEU, Corvinus vagy ELTE. És a nemzsenik alázatára. Arra, hogy lehet – és kell is – akár kevésből a maximumot kihozni, minden téren. Köszönöm!

– Cseres-Gergely Zsombor

Vannak legendás rajkosok. Tekintve, hogy a kollégium világában, aki nincs ott, az nem létezik, feltétlenül a legendás kategóriába esik, ha valakiről tudjuk, hogy létezik, anélkül, hogy valaha láttuk volna. Ebbe a ritka kategóriába tartoztál. Amikor még félig ingázó üzemmódban hazatérve megtartottad első rajkos kurzusodat, minden ésszerű megfontolás ellenére jelentkeztem, hiszen érezhető volt, hogy ez egy egyedülálló pillanat és lehetőség.

Az én életembe sokszorosán is újat hoztál. Valójában ekkor találkoztam először a megkérdőjelezhetetlen minőséggel. Láttam már ilyet korábban is, de először tudatosult ez az élmény. Azóta is ezt keresem, bármit csinálok. Nem könnyű, de csak így érdemes.

Az első sokkok a mindennapokban értek. Sohasem gondoltam volna, hogy kedd reggel fogok kurzusra járni, és hogy a DB utáni sörözéseken rossz lelkiismerettel is részt lehet venni. Beégett a sztorid a mindig bealvó kurzustagról, amivel jól inspiráltál arra, hogy megoldjak egy régi problémát. Azt sem hittem volna, hogy létezhet olyan, hogy a behavazott téli táborba csak a harmadik napra érkezem, mert a tök üres kollégiumban Lakos Gergővel napokig a Stata előtt ülve tekerjük a leadandókat egy kellemes vizsgaidőszak végén.

Előtte nem gondoltam, hogy létezhet olyan kurzustartó (egyetemről ne is beszéljünk), aki egyszerre brutálisan felkészült és menő is. Talán a bizniszes tárgyak között lehetett ilyen, de



azokat messziről kerültem, közgazdaságtanban ez nekem azóta is oximoron. Arról nem is beszélve, hogy a felkészültség és a tudásátadási képesség között jellemzően erős fordított kapcsolat van (okságról végképp nem tudunk semmit). Később kiderült, hogy mennyi tudatosság volt ebben, de akkor csak azt láttam, hogy a szétesett egyetemi világból és a rajkos okos világból nézve egyaránt totál ufó voltál.

Mit kaptam? Nagyon sokat. Teljesen új minőséget ismertem meg szakmaiságból, interpretációból, munkabírásból. Megértettem, hogy ami unalmasnak vagy gyengének tűnik, az sokszor rendben van, csak a munka fele nincs elvégezve. Hogy a végig nem gondolt gondolatok teszik silánnyá a szakmai életünket. Csak nagyon ritkán tanítok, és pontosan tudom, hogy sosem tudok majd elég felkészült és elég érdekes lenni. És azt is, hogy csak akkor érdemes, ha már megvan a nagy kép. Amikor viszont megvan, akkor baromi jó ezt csinálni.

Sok beszélgetéshez volt szerencsém abban a rövid időszakban, amikor a kollégium közösségi életébe is visszakapcsolódtál. Abban, hogy végül milyen témákkal és hogyan kezdtem el foglalkozni, nagyon erős szereped volt, a tanácsaidért ma is nagyon hálás vagyok.

Szerintem kisebbségben vagyunk azok, akik nem a szűken vett akadémiai szakmai vonalon futunk a volt tanítványaid közül (oké, szelekciós hatás, de akkor is, van itt valami más is). A legtöbbszörnek nagyon erős módszertani eszközöket adtál, nekem elsősorban az adatok szeretetét és egy általános gondolkodásmódot. Azt, hogy a jó intuíciót hogyan lehet jól használni és hogyan kell ebben önkritikusnak lenni. És persze hogyan kell mérni, adatokat értelmezni. Ez a személelmód nagyon kihat a munkámra, bárhol és bármit csinálok. A mindennapok szintjén is, ma is meghatározó. Mára persze mindenki adatokról beszél. Magamban mindig arra gondolok, heló, hol voltatok az elmúlt 20 évben?

Nekem fontos példa, hogy annakidején hazajöttél, és sajnálom, hogy ez a szerencsétlen ország minden várakozást alulmúlva nem tudott élhető helyként működni számodra. Jó látni, mennyi embernek adtad meg a kellő impulzust a megfelelő pillanatban. Nagyon örülök a sikereidnek, és hát nagyon vicces lesz ennyi év után újra kézbe venni egy tankönyvet, köszönöm,

– Édes Balázs



2004-ben a testvérem, Zsolt ajánlotta, hogy üljek be egy „Bevezetés az ökonometriába” előadásra az egyetem. „Olyan, mint a statisztika, csak sokkal érdekesebb! Meg a Kézdi Gábor tartja!” Némi statisztikával a hátam mögött ez azért nem tűnt túl meggyőzőnek. De aztán az első előadás beszippantott: volt szó az utolsó gentleman scientistról, abortuszról és bűnözésről, vietnámi veteránokról, oktatásról és keresetekről. De nemcsak ez az első előadás volt magával ragadó, hanem a többi is. Később kurzushétvége, s a PhD-s témavezetésed. Te szeretted meg velem az adatokat és a mérést. Köszönet érte!

– Gyöngyösi Győző





Először a rajkos ökonometria kurzusodon találkoztunk a 2000-es évek elején, amin külsősként vettem részt. Akkor már statisztikai módszertanból viszonylag képzett voltam, de az endogenitás fogalma – utólag visszatekintve – lényegében ismeretlen volt számomra. A kurzuson aztán egy új, korábban ismeretlen világ tárult elém arról, hogyan kell empirikus problémákhoz hozzányúlni. Közös kutatásunk sajnos nem volt eddig, de a kurzusodon tanultakat később több-kevesebb sikerrel próbáltam a saját kutatásba és oktatásba átültetni.

Ami a tankönyveteket illeti, az oktatásban régóta küzdök azzal, hogy az elérhető ökonometria könyvek (még a „kis” Wooldridge is) feleslegesen bonyolultak. A regresszió végül is egy pofonegyszerű dolog, mégis sikerül úgy tárgyalni, hogy aztán se az oksági, se az előrejelzési interpretáció ne legyen feltétlenül érthető a kezdő olvasónak. Úgy látom, hogy az új könyv ezt a hibát kikerüli, és mindkét célt a helyén kezeli. Új munkahelyemen, a Corvinuson már használják, és jövő évtől kezdve én is ezt tervezem.

– Elek Péter

Emlékszel, amikor a 2004-es apátistvánfalvi nyári táborban akként tudatosítottuk a tóparton kószáló hattyúkban a rajkos intellektuális felsőbbrendűséget, hogy tornyosulva-futva-ordítva zavartuk be őket a vízbe? Örömmel mondhatom, hogy a mai napig pont annyira vagyok *nem* megijedve regressziós táblázatok láttán, mint amennyire a szerencsétlen hattyúk meg voltak ijedve tőlünk. Hála ezért a kurzusodnak, ami -- komolyan -- olyan tudást adott, amire azóta is tudok építeni.

A rajkos éveim nagyon fontos része az az időszak, amit együtt töltöttünk. Amit tanítottál. Ahogy komolyan vetted a munkádat. A barátságod.

Azóta is követem a tevékenységedet, és szívből veled örülök a sikereidnek. Várom, hogy a kezembe foghassam az új könyvet! És remélem, lesz még olyan, hogy hűsítővel a kezünkben együtt ülünk egy vízparton. Az ég óvja ettől a hattyúkat!



– György Endre

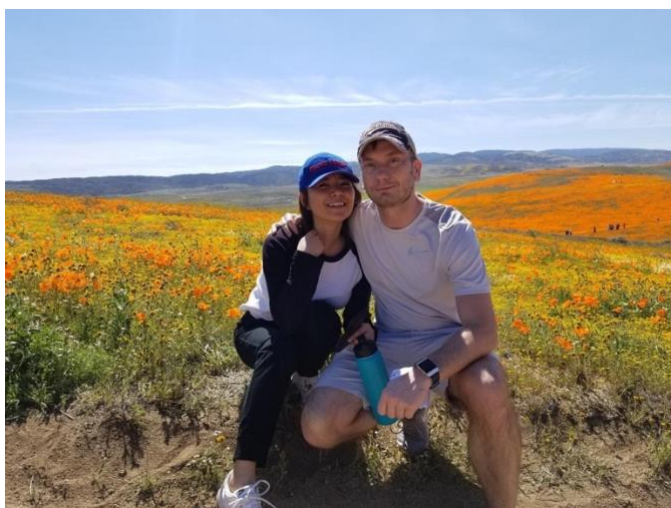


Miután rajkos lettem, karrier meghatározó élményem volt, amikor a kezembe akadt a te és Kertesi Gábor által írt „A cigány népesség Magyarországon. Dokumentáció és adattár” kötet. Kisvárosi tanár gyerekeként rengeteg benyomáson alapuló, légből kapott igazságot hallgathattam meg a témában életem során. Elementáris erővel csapott le rám a felismerés, hogy így is lehet csoportokról, társadalmi jelenségekről beszélni; tények, számok, adatok mentén. Ez volt az első lökés, ami az elemzés és közpolitika alkotás irányába vezetett.

Nehéz felnőnöm az általad állított elvárásokhoz, ezért mindig ott vannak előttem, mint viszonyítási pont. Nem tudok anélkül leülni adatokkal dolgozni, hogy ne jutnának eszembe a tőled tanultak. Ha táblázatba rendezem az eredményeimet, ha változókat generálok, ha hatásokról írok, és még sorolhatnám. Amikor észreveszek valamilyen hibát a kódjaimban, megspórolok pár öngyűlölő kört, és elmondom, magamnak, amit tőled hallottam (anyukádat idézve). „Az okos ember tanul a hibáiból, a buta ember nem tanul belőlük, olyan ember pedig nincs, aki más hibájából tanul.” Igazából nem csak kódolási hibák esetén mondom el ezt magamnak. Köszönöm.

– Gurzó Klára

Sokan közülünk a közgázos (vagy Rajkos) kurzusain ismertek meg téged, de én egy fokkal randomabb módon: te bíraltad a TDK tanulmányomat, és utána közös munkát ajánlottál, ami nagyon érdekes volt. Utána jártam az óráidra, dolgoztunk-publikáltunk(-söröztünk), és ezek teljesen megváltoztatták az érdeklődésemet és a karrieremet. Mindezért kösz. A szakmai sztorik helyett, amiket mások biztos leírnak, én egy személyesebb mondatodat emelném ki, ami nagyon megragadt. Amikor nagyon depis voltam a PhD vége felé, akkor mondtad, hogy ne felejtjük el, hogy miért csináljuk mindezt (miért választottuk az akadémiai szférát). Azóta is sokszor mondogatom ezt magamnak, amikor összezsapnak a hullámok a fejem felett. A könyveteket már megrendeltem, és nagyon várom. Lehet tanítani is fogom a Pardee RAND Graduate School-ban. Ideális célközönségnek tűnik.



– Hudomiet Péter





Rajkosként a közgazdasági témákban szerencsére több jó tanártól is lehetőségünk volt tanulni az évek során, és láthattuk, miben is áll a jó tanítás (a rossz példákat megkaptuk az egyetemen). Kézdi Gábor egyike volt azoknak, akik mellett egyenrangú partnernek érezhettem magam a kurzuson, akinek a tanítása megkívánta, elvárta a kérdezést, akitől minden alkalom után úgy jöttem ki, hogy ma is tanultam valamit, és akinek az órájára cikinek éreztem készülést nélkül bemenni. Volt azonban még valami, ami Gábort számomra különösen emlékeztetett. Ő nem csak a tudást mutatta meg magából, hanem a mögötte rejlő személyiséget is. Tanárként és barátként is lehetett

hozzá kapcsolódni, akivel a tudományos munka mindennapjairól, kihívásairól, személyes oldaláról is lehetett beszélgetni. Köszönet a nyitottságáért! Kösz, Gábor!

– Hidi János

Szerintem minden embernek van az életében egy olyan tanára, akire azt mondja, hogy „ha ő nem lett volna, most nem itt tartanék”. Nekem ez Te vagy. Nagyon sajnálom, hogy épp akkor jártál PhD-re amikor én Rajkos voltam, mert akkor lehet, hogy nem csömörölök meg a közgazdaságtantól az egyetem alatt. De nagyon örülök neki, hogy a CEU-n tanítottál, amikor oda jártam, mert különben nem jöttem volna rá, hogy az, amit előtte tanultam (tanulhattam volna), mennyi mindenre jó. Nehéz lenne röviden felsorolni, mi mindent köszönhetek neked. Olyan emlékek jutnak most eszembe, mint például az az egy teljes nap a Budaörsi úti KTI toronyban, amikor a PhD leadás előtt mondatról-mondatra segítettél átírni az egyik fejezetemet. („Röviden írd!” „Kulcsfogalmakhoz ne használj szinonimát.” „Ezzel mit akartál mondani? Akkor miért nem azt írod?”) Vagy egy másik nap ugyanott, amikor az ELTEcon blognak meséltél arról, mennyi mindent csinálsz egyszerre. (Egyébként [ez még azóta is elérhető!](#)) Vagy amikor a KTI-s miniszemináriumaink egyikén azt mondom: „amit nem látunk a leíró adatokban, az úgysem hisszük el.” (Ezt azóta is vallom.)



Sajnálom, hogy már nem élsz Magyarországon, mert félek, a hazai empirikus társadalmi elemzések nem lesznek olyanok, mint Veled. De nagyon örülök, hogy megírtátok ezt a könyvet, mert így sokkal könnyebb lesz a következő generációknak megtanítani az adatok szeretetét, és talán ezzel kicsit jobb lesz a világ. Köszönöm,

– Horn Dániel



2003 tavaszán úgy gondoltam, hogy jegybankár leszek, hogy a mikró semmire sem jó, az ökonometria órákról pedig egyetlen dolog rémlett halványan: a Durbin-Watson statisztika (erről a mai napig sem tudok többet). Ekkor találkoztam az Ann Arborból hazatérő Kézdi Gáborral, aki egy végtelenül pozitív és motiváló TDK bírálóban elültette a fülemben a bogarat: A munkanélküliséget biztos, hogy Shapiro-Stiglitz modell és pár aggregált adatpont segítségével a

legjobb vizsgálni? El fogjuk hinni az eredményeket? Tőle tanultam meg ezután, hogy a közgazdaságtan mi mindenre jó. Hogy a közgazdász foglalkozik roma gyerekek oktatásának minőségével, vagy az idősök várakozásainak szerepével, de olykor számolgat fixhatás panel modellekben aszimptotikus varianciákat (vagy épp Durbin-Watson statisztikákat) is. Hatására a Rajkban mikrót és szociológiát hallgattam, tőle pedig — learning-by-doing módon — empirikus oktatás- és munkagazdaságtant, később ökonometriát világszínvonalon. De legfőképpen az igényes, közpolitika számára releváns és átlátható, adatalapú kutatás iránti szenvedélye ragadott magával, ami még egy-egy átalvatlan nyári tábori éjszaka utáni reggelen a narancslé-kávé (olykor cigi?!) kombó mellett is sokszor dominálta a vele folytatott beszélgetéseket.

Még sosem jártam Ann Arborban, mégis úgy gondolok rá, mint az egyik szellemi, szakmai otthonomra, mert Ann Arbor nekem házhoz jött. Házhoz hozta Kézdi Budapestre, és én még a Berkeley első évében is a tőle tanultakból éltem, amikor többször előfordult, hogy a mátrix-invertálások sűrűjében én magyaráztam az LSE-ről, UCLA-ról stb. érkező osztálytársaimnak mire jó és mit csinál intuitíve egy instrumentum. Aztán Ann Arbor Berkeley-ben is többször házhoz jött még másokban testet öltve, London pedig egy picit rideg is minden ann arbori atmoszféra nélkül. A Gabors book most ezt a világ minden tájára elhozza, remélem Londonba is! Még egy extra prepet is bevállalnék, hogy taníthassam!

– Horváth Hedvig

Tőled, Gábor, gondolkodni tanultam meg. Széles értelemben. Hogy mindent meg lehet, meg kell challenge-elni, főleg, ha számokról, adatokról és az abból levont következtetésekről van szó 😊 Nem csak pusztá tudást kaptam tehát, hanem szemléletet, amit azóta is minden nap használok. Köszönöm.

– Hajósi Péter





Nagy ajándék volt az élettől, hogy ott lehettem, amikor két évtizeddel ezelőtt hazajöttél Michiganből, hagytad magad belevonni a kollégium mindennapjaiba és elkezdted ökonometriát tanítani nekünk. Emlékszem, hogy akkoriban a többiekkel együtt milyen izgatottak voltunk, hogy itt most valami nagyszerű dolog kezdődik, bármi is legyen az az ökonometria. Milyen igazunk volt!

Bár később is sokszor találkoztunk a CEU-n, vagy itt-ott, de így utólag úgy tűnik, túl kevésszer beszélgettünk igazán. Amikor mégis, az mindig nyomot hagyott bennem; egy különleges alkalomra pedig biztosan több százszor gondoltam már. A rajkos kurzus vége felé megkérdeztünk téged, melyikünknek lenne érdemes PhD-n továbbtanulnia. Tisztán emlékszem, hogy nekem nem javasoltad. Nem fogjuk megtudni, vajon jó meglátás volt-e, de az biztos, hogy nekem az évek során rengeteg motivációt, perspektívát és önvizsgálatra való késztetést nyújtott az az egyetlen beszélgetés. Miattad. Köszönöm, hogy így törődtél velünk!

– Kiss András

Szerencsém volt, hogy abba a generációba tartozhattam, akiket a Közgázon és a CEU-n is tanítottál. A végére meg is értem rá. Máig, ha ökonometriát használok, tanítok, vagy csak beszélek róla, gondolok rád. Irracionálisan izgatott lettem a tankönyvedről hallva. És hogy a kínos részletek ne maradjanak ki: köszönöm, hogy sosem szóltál be, amikor pofátlan módon az előadások alatt olvastam végig Ian McEwan összes műveit (azért figyeltem közben). Köszönöm, hogy türelmesen végighallgattál, amikor sírógörcsöm volt egy konzultáció alatt (a CEU vége felé már igazán too much lett a pressure). Emlékezetes idők voltak! További emlékezetes időket kívánok & hatalmas sikert a könyvhöz.

– McLean Aliz







Hatalmas izgalommal várom, hogy kézhez kaphassam az új könyveteket. Őszintén bevallom, hogy a „nagy” Wooldridge legújabb kiadása, bár mindenki számára jól látható helyet foglal el a polcomon, a szívembe nem lopta be magát! Az új könyvek témái viszont annyira remekül lefedik azt, ami manapság izgalomba hoz az empirikus módszertan kapcsán, hogy nem kérdés, hogy a tanszéki könyvtárunkba is be fog kerülni.

Az, hogy az empirikus kutatás végül is a karrieremmé vált, és (a rosszabb napok kivételével) továbbra is lelkesít, az könnyen visszavezethető arra, hogy három helyen is tanulhattam tőled ökonometriát. A közgázon (csordultig telt előadótermekben! Előttem van, ahogy a büfében vásárolt kávéval a kezeden magyarázol), a Rajkban (ahol ugyan a tanítványaid, Attis és Viktor vezették a kurzust, de a te általad

kifejlesztett módon tanultunk. Azóta is hálás vagyok, hogy az OLS becslőfüggvényt levezettük papíron, és hogy top publikációk adatait elemeztük újra a beszámolóhoz. Kis színes, hogy Claudia Goldin fogamzásgátlós cikke generálta az azóta is használt gmail jelszavamot), és persze a CEU-n, ahol aztán a diploma témavezetőm is voltál (bár megmondtad, hogy inkább jó minőségű amerikai adatokat használjak, én ragaszkodtam egy Tárkis felméréshez. Azóta láttam még rosszabb adatokat is). Az Econometric Game kétszer is hatalmas élmény volt, és képzeld, pár éve egy PhD diák lakótársam ment a versenyre, kicsit irigykedtem, és nagyot nosztalgiztam.

Tőled hallottam először az oksági kapcsolatok megértésének a fontosságáról, és arra is emlékszem, hogy azt mondtad, neked úgy tűnik, engem az epidemiológia érdekel, én pedig ezt akkor nem is értettem még egyáltalán. Tényleg érdekel. Egy Rajkos előadáson (talán az állandó tanárin) pedig végleg meggyőztél arról, hogy kutatónak lenni, ha megtehetjük, egy szebb, izgalmasabb, és talán hasznosabb dolog, mint mosóport eladni (ez utóbbiak a te szavaid!). Alig várom a könyvet!

– Kreif Noémi

Bár hivatalosan csak pár hétig voltam a tanítványod, mert mindig már pont lecsúsztam rólad a koliban és a CEU-n is, mégis neked köszönhetem, hogy komolyabban elkezdett érdekelni az empirikus közgazdaságtan. A kurzusod hatására a koliban évekig lobbiztam (persze nem egyedül), hogy Joshua Angrist legyen a Neumann díjas, ami el is érte a hatását. (Sajnos már nem voltam kollégista ekkora, de akkor is.) Nagyon sok sikert kívánok a könyvhöz! A jövő generáció közgazdászainak is nagy szüksége van a nálad tanult szemléletre.

– Nagy Eszter





Nagyon sok Hozzád fűződő élményt, eseményt említhetnék, amelyek óriási hatással voltak rám; ezekből most négyet emelek ki. Először, a nagyon érdekes CEU-s ökonometria vizsgáidat, amelyeken azt éreztem, hogy simán előfordulhat, hogy az adott kérdéseden (vagy egy változatán) majd kutatóként is gondolkodom – nagyon motiváló volt! Sőt, annyira érdekesnek találtam a vizsgakérdéseket, hogy el is feledkeztem arról, hogy éppen mennyire izgulok. (Összehasonlításképp, minden más CEU-s vizsgát ájulás-közeli állapotban izgultam végig, és nem igazán tudtam élvezni.) Másodszor, a CEU-s tézisem konzultációt, ahol nemcsak nagylelkűen megosztottad az idődet és a tanácsaidat, de abba is bepillantást engedted, hogy Te hogyan gondolkozol kutatóként – a legtöbbet ekkor tanultam Tőled. A lelkesedésed magával ragadott, a tudásod meg emlékeztetett arra, hogy mennyi munka áll előttem, amibe örömmel vetettem bele magam. Harmadszor, amikor a 2016-os Nyári Műhelyén a JMP-t diszkutáltad, és azt üzented, hogy „sokkal ambiciózusabban” – máig a fülemben cseng! Arról nem is szólva, hogy a Te fő két commented dobott a tanulmányon a legtöbbet, az összes comment közül. Végül, amikor a market alatt beszélgettünk – a végtelen empátiád, a humorod, és az őszinte törődésed a legtöbbet jelentette számomra.

Mindent nagyon köszönök, és minden elismerésem, örömöm a fantasztikus könyveteké, s a Tiéd!

– Molnár Tímea Laura

Habár mára jelentősen eltávolodtam az akadémiától, a mai napig örömmel gondolok vissza a tőled tanultakra. A gyakorlatias elmélet mellett hozzáállást is tanítottál, amiben az elméleteket, feltevéseket nem csak a logika mentén, hanem a tényekkel, adatokkal összevetve is vizsgáljuk meg, és ami által az adatok központi helyet kapnak minden valamirevaló tevékenységben. Erre a hozzáállásra pedig szakmától függetlenül is van lehetőség, és így nagyjából minden nap eszembe jutsz, és építek a tőled tanultakra miközben termékek fejlesztését irányítgatom. Köszönöm!

– Nagy Viktor







Kevés ember mondhatja el magáról, hogy a világ élvonalában tanulhatta a közgazdaságtant, de még kevesebb az olyan szerencsés ember, aki Gábortól tanulhatott. Noha olyan mestereim voltak, mint David Card, Patrick Kline, vagy Emmanuel Saez, az adatelemzés művészetét mégis Kézdi Gábortól tanultam meg. Ezért örülök a könyvnek, mely egyedülálló módon ad betekintést az adatelemzés módszertanában egy olyan szemüvegen keresztül, amit eddig csak Gábor és diákja láthattak, de most már az egész világ megismerheti, tanulhat belőle.

De Gábor sokkal több, mint egy tanár. Példakép, aki arra sarkallt, hogy megvalósítsd a lehetetlent és Amerikában PhD-zz. Mentor, aki nem egyszer adott sorsfordító tanácsokat, és aki kacifántos életpályájának köszönhetően egyedülálló módon tud behelyezkedni mások élethelyzetében. Kutató, akinek kutatása többek között arra sarkallt, hogy munkagazdász legyek, és akinek a tudományos sztenderdjei mindig is mérceként szolgáltak, szolgálnak. Egyetemi tanár, akinek köszönhettem, hogy a CEU-ra felvételt nyertem, még ha hiányos is volt az angoltudásom. Ajánló, aki nem csak az amerikai PhD programba írt nekem ajánló levelet, hanem a későbbi feleségem leánybúcsújára is. És nem utolsó sorban barát, akivel minden egyes együtt töltött idő érzelmi és szellemi felüdülés. Nem felejtettem el, hogy a kéthetes amerikai Midwest előadás-túrám során, melynek keretében volt szerencsém a Chicagói Egyetem és a Michigani Egyetem sztár- és Nobel-díjas közgazdászaival találkoznom, a vele eltöltött délután volt a legkellemesebb és leginspiratívabb is egyben.

Nem ismerek még egy olyan embert, aki ennyire tud hinni másokban, míg önmaga szerepét mások formálásban ennyire alul értékeli. Ez a könyv generációknak fogja meghatározni az adatelemzéshez való hozzáállását, mind Magyarországon, mind a világon, de Gábor szerényen csak annyit fog elismerni, hogy írt egy jó tankönyvet. Mi pedig szerencsések lehetünk, hogy áprilistól már a kezünkbe vehetjük a könyvet, és végre taníthatjuk az egyetemeken. Persze nem pont úgy, ahogy ő tenné, mert azt sajnos nem lehet olyan könnyen replikálni, mint egy empirikus tanulmányt. Hiába, a tanítás művészetéhez Gábor ért legjobban a világon, de örülök, hogy van most már a kezünkbe egy könyv, amivel ennek egy kis szeletét, mindig magunkkal hordozhatjuk.

– Lindner Attila

Köszí, hogy segítettél szakdolgozatot írni, bejutni a PhD-re, ápolni a lelkem amikor szar volt, túl-lendülni a dolgokon. Köszí, hogy a „szárnyaid” alatt megtanultam tisztességesen (félíg-meddig) adatot elemezni, pepecselni a méréssel és élvezni az elsőre hülyeségnek tűnő dolgokat. Hogy példát mutattál kíváncsiságból, alaposságból. Igényességből, emberségből (most nem fogok mindent felsorolni). Köszí, hogy dolgozhattunk együtt, azóta sem találtam ilyen társszerzőt. Keep it up!

– Simonovits Gábor





A Kertesi-féle mikrótanszéken tartott kurzusodon találkoztunk először, amire, nos, makroökonómia óra helyett jártam, az iskolakerülés egy sajátos módjaként. És ez sok mindent előre is jelzett. Ez a kurzusod volt az egyik – talán a legfontosabb – olyan élményem, ami meggyőzött arról, hogy az empirikus kutatás fontos, releváns és intellektuálisan izgalmas. Az is fontos volt, amit tanítottál és az is, ahogyan, hiszen fontos referenciapont volt akkor, amikor később én is ökonometriát vagy alkalmazott tárgyakat tanítottam.

És ez persze csak az egyik fele az éremnek, mert hasonlóan nagy élmény volt, amikor a Rajk nyári táborban elmentünk evezni (koligtyú helyett, mintha

lenne itt valami minta?); együtt dolgoztunk az MKE-ben, ahol arról gondolkodtunk, hogyan kell egy jó konferenciát megszervezni; vagy amikor a AEA konferencián beszélgettünk arról, hogy volt-e olyan előadás aznap, ami tényleg egy nagy áttörést jelent.

Köszönöm mindezt, és sok sikert a könyvhöz!

– Muraközy Balázs

Az évek alatt nagyon sok embert győztél meg arról, hogy érdemes és fontos empirikus társadalomtudományokkal foglalkozni (nekem is ezt írtad, miután jól lefikáztad a tényleg nem túl jó TDK-m). Aztán a volt tanítványaid tanítják azt és úgy, amit tőled tanultak. Én is igyekszem ezt tenni. Pont pár hete küldték el nekem még a közgáznak írt név nélküli jegyzeted, hogy ez milyen szuper összefoglaló. Ez remélem azért változni fog most, hogy van új könyvetek ☺.

Én személy szerint két fontos dolgot tanultam. Az egyik, hogy egy paraméterbecslés soha nem lesz tökéletes, vagy legalább torzítatlan. A másik, hogy nagyon nagy lelkesedéssel és kitartással lehet törekedni arra, hogy a lehető legközelebb jussunk hozzá! Azt hiszem kevesen vannak, akik ebben ennyire meggyőzők tudnak lenni, mint te.

– Reizer Balázs





Gáborok — nagyon gyakori magyar férfinév. Kertesi-Kézdi munkáról mondtad a külföldieknek, de még én is mondom a László mellé. Átvettem ezt is. Szóval Gáborok (2021), Chapter 19. Kezelt kohorszok: Budapesti Corvinus Egyetem Class of 2006 (és utána). Kontroll: korábbi közgazdos évfolyamok? Variáció forrása: születésnapok? (Fuzzy RD?) Vagy 2001-es jelentkezők és felvételik? (Sharp RD? 2003-ra már fuzzy. Másik LATE.) 2002 tavaszi vizsgapontszámok? (Sharp RD, teljesen más LATE.) Kezelés kezdete: 2003 ősz. Kimenet: Életpálya-keresetek? CEU mester fokozat? Közgazdasági doktori? Empirikus szimat? Igény? Nyugatos ambíció? Gyakorlati relevancia és közjó? Public speaking skills (vagy legalább ambíció)? Pedagógiai készségek és munka (vagy legalább ambíció)? Sokféleképp meg lehetne írni erről a tanulmányt, akár többet is. A kezelési hatás egészen biztosan masszív és pozitív. Nem tudom, milyen kontroll megfigyelések rekonstruálnák az én tényellentétes megfigyelésemet, de biztosan nem cserélnék velük.

A Gáborok (2021) fontos tankönyv; ez kell most, így. Iskolapélda és igazodási pont már megint. 47 esettanulmány, 3 programnyelv, 2 Gábor. (Még a másik Gábornak is te mutattál be az első MKE-n.) Nálam sokkal nagyobb emberek méltatják a könyvet, de én nem őket irigylem, hanem akik ebből tanulnak. Szívből gratulálok, és köszönet mindenért!

– Sándor László

Nagyon hálás vagyok, hogy szárnyaid alá vettél, amikor elvesztem a CEU-s PhD-m írása közben. Kitüntetés, hogy járhattam az MA, majd a PhD óráidra, nem is gondoltam, hogy az ökonometria mellett mennyi más is rám ragad ott. Megtanultam, hogy a jó tanár igazából két ember, félig showman (hogy érdekes legyen és megmaradjon az anyag), félig apa/anya (hogy mindig legyen kihez fordulni), félig őrmester (hogy komolyan vehető legyen az óra) és félig példakép (hogy mindig tudjuk, van hova fejlődni). Jelentős részben neked köszönhető, hogy kutató és tanár lettem, és imádom minden percét. Köszönet érte! A Gabors könyv már sok példányban előrendelésben a Debreceni Közgázon, és jövőre indítom belőle a kurzust. Azt remélem, hogy legalább a szikráit át tudom adni annak a hatalmas lángnak, amit én kaptam a te óráidon, a szakmai igényességet, az adatok iránti mérhetetlen lelkesedést, az emberséget.



– Szabó-Morvai Ágnes





Az olvasó forradalmi könyvet tart a kezében. Forradalmi könyveket pedig nem akármilyen emberek írnak. Igaz ez e kötet szerzőjére, Kézdi Gáborra is. Sok olyan emberrel találkoztam már aki érti az ökonometriát, de Gábor érzi is. Így pedig nem csak jó cikket írni, de ami sokkal fontosabb –és legtöbbünknek sok próbálkozás ellenére sohasem sikerül- még tanítani is lehet. Egy instrumentum a legtöbb embernek csak egy exclusion restriction, de neki a legsunyibb kihagyott változót is leterítő „silver bullet”. Bár a szimultaneitás helyében sem lennék az ő jelenlétében. Gábor olyan szenvedéllyel beszél a tudományról, hogy amikor a LaLonde kontra Dehejia

és Wahba vitáról volt szó, szinte úgy éreztük golyók fütyülnek a fejünk felett. Az ő szemüvegén át nézve a mérés egy művészet, ami nem arra való, hogy másokat elkápráztassunk vele, hanem hogy sorsokat fordítsunk jobbra. Az általa átadott tudás és szemlélet nélkül én biztos kevesebbet értenék a világból. Tömören összefoglalva Kézdi Gábor jó közgazdász, jó ember. A könyv pedig mindenkinek kötelező.

– Szűcs Ferenc

Egyetemi éveim meghatározó tanára és példaképe Gábor – mondom ezt úgy, hogy lassan 20 éve tanított és láthattam a Rajk László Szakkollégium nevelőtanáraként.

És mondom ezt úgy, hogy én végig Business pályán mozogtam és ma is az elméleti közgazdaságtantól nagyon távoli munkát végzek. Hiába foglalkozok ugyanis bármilyen témával, sokszor igen meglepő területeken tud hasznos lenni az a tudás (és főleg az a szemlélet), amit Gábortól kaptam. Nem is csak az ökonometria eszköztár, hanem az egész látásmód – ahogy Gábor tanította, úgy minden „G-karos” kollégámnak javasolnám.

– Zsótér Csaba



# FÜGGELÉK







Az egyik Gábor a 2000-es évek közepén a Budapesti Corvinus Egyetemen tanított. A Rajk Szakkollégium folyosóin az üvöltözös vitákat a kezelt kohorszokban, még a G-karos diákok is sokszor a „kurvaanyád” helyett azzal döntötték el, hogy „De hát ez endogén!” (És ez azóta is elhangzik, tizenpár évvel később, és az esetek többségében tökkorrektén használják a fogalmat!) Ez az a gondolkodásmód, amit a Gáborok könyve be- vagy visszahozhat az üzleti iskolák, a közpolitikai műhelyek, és remélhetőleg a Rajk falai közé is.

– kollégiumi történet

I really wish I had taken Gabors' econometrics courses. It would have allowed me to become a proper empirical researcher as opposed to an influencer. I guess I just carry on influencing this way. Go Gabors!

– Mariana Mazzucato



Kedves Gábor,

gratulálok a könyvhöz, bár talán kevésbé tükröződik benne az én munkásságom, aminek során a [szociológia](#), a [statisztika](#), a [közgazdaságtan](#) legtöbb területével is foglalkoztam, sőt, kezdeti kutatásaim az [ökonometria](#) irodalom összegyűjtéséből álltak (minderről a Wikipedia például megemlékezik).

Tehetséges gyerek voltál, és sajnálom, hogy eltérültél a szociológia útjairól, sokra vihetted volna a népmozgalmi statisztika területén. Baráti üdvözlettel,

– Rudi bácsi



A Cambridge University Press gondozásában hamarosan megjelenő „Data Analysis for Business, Economics, and Policy” című tankönyvet – aka Gabors book-ot – méltatja az egyik szerző, Kézdi Gábor tanítványainak egy generációja. Emlékeket idézve és köszönetet mondva köszöntik mesterüket a könyv megjelenése és kerek születésnapja alkalmából.

